

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 902
van **YASMINE KHERBACHE**
datum: 29 maart 2016

aan **BEN WEYTS**

VLAAMS MINISTER VAN MOBILITEIT, OPENBARE WERKEN, VLAAMSE RAND, TOERISME EN DIERENWELZIJN

De Lijn - Rol bij potentiële crisissituaties

Na de aanslagen in Brussel van 22 maart 2016 rees er onduidelijkheid over de verantwoordelijkheden en de te volgen procedures wat de evacuatie van de metro betreft.

Federaal minister van Binnenlandse Zaken Jan Jambon stelde hierover in de Kamer het volgende: "Om 07u58 waren er twee explosies in de vertrekhal van de luchthaven van Zaventem. Onmiddellijk na de ontploffingen in Zaventem werd de federale beleidscel samengeroepen op het Nationaal Crisiscentrum. (...) Alle openbaarvervoermaatschappijen alsook de private sector werden geïnformeerd en gesensibiliseerd. Om 09 u 04 kondigde OCAD niveau 4 voor het hele land aan. De opdracht werd gegeven om de metrostations en de vijf treinstations in Brussel te ontruimen en af te sluiten voor het publiek. Op basis van de toen reeds gekende informatie werd om 09 u 05 de federale fase van crisisbeheer afgekondigd (...) Om 09 u 11 volgde dan de explosie aan station Maalbeek, in een metrostel richting Kunst-Wet, Arts-Loi. (...) Ook het bovengrondse openbare vervoer werd stilgelegd, alsook het treinverkeer in de drie grote Brusselse treinstations." Later, in antwoord op een vraag van Laurette Onkelinx, voegde hij daar nog aan toe: "We hebben het verkeer van het openbaar vervoer onderbroken in Brussel, en dit voor de aanslag in de metro. Om 08 u 50 hebben we voor een preventieve evacuatie gekozen. Enkele minuten later, om 09 u 11, vond de explosie plaats in het station Maalbeek. Daarna hebben we het bus- en tramverkeer stilgelegd en de stations in Brussel gesloten."

In een eerste reactie op de vraag of de MIVB daadwerkelijk de instructies gekregen had om de metro te sluiten, zei minister Jambon dat het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest verantwoordelijk is voor dergelijke instructies.

Uiteraard is het van het grootste belang dat er duidelijkheid is over de verantwoordelijkheden en de te volgen procedures wanneer er zich een (potentiële) crisissituatie zou voordoen op het grondgebied van het Vlaamse Gewest.

Graag had ik van de minister meer duidelijkheid verkregen wat de rol van De Lijn betreft, in de situatie waarbij (zoals in Brussel op 22 maart) geoordeeld wordt dat zich vrijwel onmiddellijk een groot gevaar kan voordoen op het grondgebied van het Vlaamse Gewest.

1. Wat de huidige procedures betreft.

- a) Kan de minister de huidige verantwoordelijkheden en procedures schetsen?
 - b) Wie is bevoegd om opdracht te geven om in hoge nood bijvoorbeeld metrostations te ontruimen of buslijnen te schrappen?
 - c) Hoe moet volgens de minister in het bijzonder artikel 4.4 van het koninklijk besluit van 31 januari 2003 'tot vaststelling van het noodplan voor de crisisgebeurtenissen en -situaties die een coördinatie of een beheer op nationaal niveau vereisen', dat stelt dat in fase 4 de federale beheerscel elke nuttige maatregel kan nemen die door de ernst van de situatie vereist wordt, geïnterpreteerd worden?
 - d) Bestaat er een draaiboek voor De Lijn?
2. Wat de toepassing van de procedures betreft.
- a) Zijn de betrokken diensten voldoende op de hoogte van de bestaande richtlijnen? Zijn ook de betrokkenen binnen de Vlaamse Regering voldoende op de hoogte van de bestaande richtlijnen?
 - b) Wordt hierop geoefend? Zo ja, wanneer gebeurde dit nog? Zo neen, waarom niet?
 - c) Zijn de betrokken diensten en de Vlaamse Regering vandaag in staat om op zeer korte termijn de juiste acties te ondernemen om bijvoorbeeld metrostations te sluiten, buslijnen te schrappen, ... indien zich een acute crisissituatie zou voordoen?
3. Wat de evaluatie van de huidige procedures betreft.
- a) Hoe evalueert de minister de huidige procedures en verantwoordelijkheden? Zijn de procedures en verantwoordelijkheden volgens de minister voldoende duidelijk? Zijn de bestaande procedures nog voldoende up-to-date?
 - b) Werden ze recentelijk nog aangepast? Zo ja, wanneer en in welke zin?
 - c) Wat kan beter? Zal de minister eventuele verbeteringen suggereren? Zo ja, wanneer en op welk forum?

ANTWOORD

op vraag nr. 902 van 29 maart 2016

van **YASMINE KHERBACHE**

1. In het geval van een potentiële crisissituatie op het grondgebied van het Vlaams Gewest is het vooreerst – afhankelijk van de aard van de crisis en de impact – aan de gemeentelijke, provinciale dan wel federale bevoegdheid om de crisis te beheren. Het zijn deze instanties die de contacten met De Lijn leggen, de nodige overleggen voorzitten, de taken leiden en sturen, en de richtlijnen naar De Lijn aangeven.

Intern volgt De Lijn het subsidiariteitsprincipe en wordt een crisissituatie opgevolgd, beheerd en afgehandeld door de respectievelijke entiteit dan wel door het directoraat-generaal. Daarbij is respectievelijk de entiteitsdirecteur dan wel de directeur-generaal verantwoordelijk. Als stelregel bij De Lijn zijn de gemeentelijke en provinciale crisissituaties op te volgen door de entiteit en worden de federale door het directoraat-generaal behandeld.

De Lijn respecteert ook de afspraak om, in geval van crisis en volgens de afgesproken richtlijnen, het Crisiscoördinatiecentrum van de Vlaamse Overheid te verwittigen (vooralarm dan wel alarm).

Strikt genomen zijn de directeur-generaal van De Lijn en de bedrijfsleider van de technische eenheid, i.e. de entiteitsdirecteur bevoegd om opdracht te geven om bijvoorbeeld stations te ontruimen of buslijnen te schrappen. Aanvullend en vanuit de bewaking van het welzijn van de personeelsleden (vervat in de Codex) is ook de preventieadviseur in welomschreven gevallen (zie Codex) wettelijk bevoegd om de werkzaamheden te stoppen.

Breder gezien draagt iedere werknemer van De Lijn de morele verantwoordelijkheid voor de veiligheid van de medewerkers, reizigers en omstaanders en kan dus bij direct gevaar (brand, ontploffing, ...) de evacuatie initiëren.

In geval van crisis zal het signaal tot ontruimen of stilleggen via de bevoegde overheidsdiensten c.q. hulpdiensten (politie, brandweer) worden gegeven.

De Lijn beschikt over een bedrijfscontinuïteitsplan dat bestaat uit een aantal crisis responsplannen, crisismanagementplannen en crisiscommunicatie-plannen. De plannen beschrijven onder meer de alarmering, de indeling in teams, de samenstelling van de teams, de taken en verantwoordelijkheden en de samenwerking tussen de teams onderling en met de overheid, indien van toepassing.

Daarnaast bestaan er draaiboeken die specifieke situaties beschrijven, zoals de evacuatie van de premetrostations en -tunnels en het omgaan met terreurdreiging en daden.

2. De betrokken diensten binnen De Lijn zijn voldoende op de hoogte van de betreffende richtlijnen en de (samen-) werking met het CCVO (Coördinatie- en crisiscentrum Vlaamse Overheid). Het CCVO heeft een kopie van het overkoepelende crisismanagementplan en er is regelmatig overleg tussen CCVO en De Lijn.

De Lijn voorziet regelmatig oefeningen op crisissituaties, zowel in de entiteiten als op centraal niveau. Bij een aantal van de oefeningen worden ook externe partijen (hulpdiensten, gemeentelijk crisiscentrum) betrokken.

In 2015 bijvoorbeeld werden vijf oefeningen georganiseerd, waarvan twee met externe partijen.

De gebeurtenissen in Brussel hebben De Lijn getoond dat korte communicatielijnen noodzakelijk zijn om snel gefundeerde beslissingen te nemen en uit te voeren. In dat licht werden en worden de alarmeringsprocedures doorgelicht en aangepast, zodat reactietijden kunnen worden verkort.

3. De gebeurtenissen in Brussel hebben De Lijn getoond dat de procedures en verantwoordelijkheden voldoende duidelijk zijn. Daarnaast wordt er na de toepassing ervan – hetzij in het kader van een oefening dan wel in de jammere realiteit – steeds een evaluatie uitgevoerd, waarbij de ervaringen worden besproken, de nodige lessen getrokken en vervolgens toegepast. Zo worden de procedures up to date gehouden. Wat betreft De Lijn bestaat er verbetermogelijkheid op het vlak van haar betrokkenheid in de crisiscel Mobiliteit.